

Λογοκρισία και απαγορεύσεις βιβλίων

(Ανδρέας Κ. Ανδρέου
Βιβλιοθηκονόμος
Πανεπιστήμιο Κύπρου)

Η λογοκρισία (censorship) υπάρχει σε διάφορες μορφές από τότε που οι άνθρωποι άρχισαν να επικοινωνούν μεταξύ τους. Παρ' όλο που είναι κοινώς αποδεκτό ότι ο κάθε άνθρωπος έχει το αναφαίρετο δικαίωμα να παράγει και να λαμβάνει πληροφορίες χωρίς κανένα περιορισμό, σε καμία χώρα του κόσμου δεν υπάρχει ολοκληρωτική ελευθερία έκφρασης (είτε γραπτού είτε προφορικού λόγου). Αντίθετα, κάθε χώρα έχει τους δικούς της νόμους ενάντια στο λίβελο, την αισχρολογία, τη βλασφημία, την ανταρσία ενάντια στο κράτος, κλπ. Όλοι οι προαναφερθέντες νόμοι θέτουν κατά κάποιον τρόπο περιορισμούς στην ελευθερία του λόγου, της έκφρασης και της ελεύθερης επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων. Φυσικά οι μέθοδοι εφαρμογής της λογοκρισίας αλλάζουν ανάλογα με τις ιδέες, τις συνήθειες και την ηθική που επικρατεί σε κάθε χώρα και σε κάθε εποχή.

Με το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, τα Ηνωμένα Έθνη υιοθέτησαν την **Παγκόσμια Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**¹, της οποίας το άρθρο 19 γράφει:

Ο καθένας έχει το δικαίωμα στην ελευθερία της γνώμης και της έκφρασης, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος του καθενός να διατηρεί ανενόχλητος τις απόψεις του καθώς επίσης του δικαιώματος να αναζητά και να μεταδίδει πληροφορίες και ιδέες με οποιοδήποτε μέσο σε όλο το κόσμο.

Η **Ευρωπαϊκή Συμφωνία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα**², στο άρθρο 10 (10) αναφέρει:

Ο κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα ελευθερίας της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία διατήρησης της άποψης του καθώς επίσης και του δικαιώματος να αναζητά και να μεταδίδει πληροφορίες και ιδέες χωρίς τη παρέμβαση οποιασδήποτε κρατικής αρχής σε όλο το κόσμο.

Επίσης η **Διεθνής Επιτροπή για τα Ανθρώπινα και Πολιτικά Δικαιώματα**³, στο άρθρο 19 γράφει:

1. Ο κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να έχει την άποψη του χωρίς καμία παρέμβαση.
2. Ο κάθε άνθρωπος πρέπει να έχει το δικαίωμα ελευθερίας της έκφρασης, το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει και το δικαίωμα του καθενός να αναζητά, να λαμβάνει και να μεταδίδει οποιοσδήποτε πληροφορίες και ιδέες

¹ *The Universal Declaration of Human Rights, 1948.*

² *European Convention on Human Rights, 1964.*

³ *The International Covenant on Civil and Political Rights, 1976.*

- ανεξαρτήτως συνόρων, είτε προφορικά, είτε γραπτά ή εκτυπωμένα, σε μορφή τέχνης, ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο της επιλογής του.
3. Η άσκηση του δικαιώματος στη παράγραφο 2 αυτού του άρθρου περιέχει ειδικά καθήκοντα και ευθύνες. Μπορεί για αυτό το λόγο τεθούν ορισμένοι περιορισμοί, αλλά αυτό θα πρέπει να συμβαίνει μόνο όταν είναι απαραίτητο και οι περιορισμοί αυτοί θα πρέπει να απορρέουν από τη νομοθεσία:
- α) για το σεβασμό και της υπόληψης άλλων ατόμων,
 - β) για τη προστασία της εθνικής ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης, ή της δημόσιας υγείας ή ηθικής.

Σύμφωνα με τη **Διακήρυξη της Ελευθερίας Έκφρασης και Πληροφόρησης**⁴ του Συμβουλίου της Ευρώπης, *επιδιώκεται η ανοικτή πληροφοριακή πολιτική στο δημόσιο τομέα, περιλαμβανομένης της πρόσβασης στην πληροφόρηση με στόχο να προαχθεί η κατανόηση του ατόμου και η δυνατότητα του να συζητά ελεύθερα πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά ζητήματα.*

Περιπτώσεις λογοκρισίας, δίωξης και απαγόρευσης βιβλίων

1. Περιπτώσεις διωγμού βιβλίων για αισχρολογία

- **Η Λυσιστράτη του Αριστοφάνη**, μαζί με κάποια άλλα έργα, ήταν για δεκαετίες απαγορευμένη στις ΗΠΑ με βάση τον ομοσπονδιακό νόμο του 1873 περί αισχρολογίας. Το ίδιο έργο απαγορεύτηκε και στην Αθήνα το 1968 από την Χούντα του Γεώργιου Παπαδόπουλου. Σήμερα η *Λυσιστράτη* είναι μία από τις πιο δημοφιλείς ελληνικές κωμωδίες, βρίσκεται στα βιβλιοπωλεία και στις βιβλιοθήκες σε πάρα πολλές εκδόσεις (μέχρι και σε κόμικς) και παίζεται πολύ συχνά στα θέατρα της χώρας.
- **Η περίπτωση του βιβλίου *Ο Εραστής της Λαίδης Τσάτερλυ***. Το 1961 ο εκδοτικός οίκος Penguin Books έκδωσε το βιβλίο του D.H. Lawrence *Lady Chatterley's Lover*. Τότε ενεργοποιήθηκε για πρώτη φορά ο βρετανικός νόμος του 1959 «Περί άσεμνων εκδόσεων». Αρκετά αντίτυπα του βιβλίου κατασχέθηκαν από το τυπογραφείο και ο εκδοτικός οίκος Penguin κατηγορήθηκε για καταπάτηση της δημόσιας ηθικής. Τελικά ο εκδοτικός οίκος κέρδισε τη δίκη διότι στο δικαστήριο αποδείχτηκε ότι: α) η αίσθηση της δημόσιας ηθικής δεν είναι εύκολο να οριστεί επειδή στη κοινωνία μας υπάρχουν διάφορα είδη ηθικής μερικά από τα οποία είναι ασυμβίβαστα μεταξύ τους. β) η αίσθηση της δημόσιας ηθικής είχε αλλάξει από την εποχή που γράφτηκε το βιβλίο. Το βιβλίο *Ο Εραστής της Λαίδης Τσάτερλυ*, το οποίο θεωρήθηκε σκάνδαλο στην Αγγλία του 1961 βρίσκεται σήμερα μεταφρασμένο στις βιβλιοθήκες και στα βιβλιοπωλεία όλου του

⁴ Απρίλιος 1982.

κόσμου χωρίς να σοκάρει κανένα. Μάλιστα η δημοσιότητα που πήρε το βιβλίο με τη κατάσχεση και τη δίκη του, το έκανε ιδιαίτερα γνωστό και δημοφιλές.

- **Η περίπτωση του βιβλίου *American Psycho*.** Το 1991 ο βρετανικός εκδοτικός οίκος Picador αποφάσισε να εκδώσει στη Βρετανία το έργο του Brett Easton Ellis *American Psycho*. Το βιβλίο αναφερόταν στη ζωή ενός τραπεζίτη της Wall Street ο οποίος μοίραζε το χρόνο του στις αγοραπωλησίες μετοχών και στον βασανισμό γυναικών μέχρι θανάτου. Αναφορικά με αυτό το βιβλίο ο πνευματικός κόσμος της Μεγάλης Βρετανίας μοιράστηκε σε δύο στρατόπεδα: σε αυτούς που υποστήριζαν ότι το βιβλίο θα έπρεπε να αποσυρθεί επειδή ήταν, όπως υποστήριζαν, «σαδιστικό, πορνογραφικό και υποτιμητικό για τις γυναίκες», και σε αυτούς που υποστήριζαν ότι το *American Psycho* ήταν ένα «σοβαρό λογοτεχνικό έργο». Το βιβλίο, το οποίο δίχασε τη βρετανική κοινή γνώμη το 1991, και για το οποίο τόσα άρθρα γράφτηκαν, τόσο υπέρ όσο και κατά, θεωρείται σήμερα ένα ασήμαντο έργο ανάμεσα σε τόσα άλλα του είδους του. Παρ' όλα αυτά η εκστρατεία εναντίον αυτού του βιβλίου και η όλη δημοσιότητα που του δόθηκε, το βοήθησε να αυξήσει σημαντικά τις πωλήσεις του. Αυτή η περίπτωση μάς διδάσκει ότι ακόμα και τα άρθρα και η συζήτηση εναντίον κάποιου βιβλίου αποτελεί σε τελική ανάλυση διαφήμιση για αυτό: ενώ κάποια βιβλία πιθανόν να περνούσαν εντελώς απαρατήρητα, η φασαρία που γίνεται γύρω από αυτά, τα κάνει γνωστά και πολλές φορές περιζήτητα. Το βιβλίο αυτό μεταφέρθηκε και στον κινηματογράφο, ενώ παίχτηκε και στη τηλεόραση.

2. Περιπτώσεις διωγμού βιβλίων για προστασία του δημοσίου συμφέροντος

- Υπάρχουν περιπτώσεις στη σύγχρονη ιστορία όπου συντηρητικά και ολοκληρωτικά καθεστώτα λογόκριναν και κατάστρεψαν ακόμα βιβλία. Παράδειγμα αποτελεί στον ελληνικό χώρο η χούντα της 21^{ης} Απριλίου 1967, η οποία προέβη και σε δημόσια καταστροφή δια πυρός «αντεθνικών» βιβλίων των **Δ. Σολωμού, Κ. Παλαμά, Ν. Καζαντζάκη** και ξένων κλασικών, όπως ο **Ντοστογιέφσκι, ο Ζολά, ο Τολστόι** κ.ά.. Εξαιρέση φυσικά δεν θα μπορούσαν να αποτελούν το ναζιστικό καθεστώς του Χίτλερ ή τα κομμουνιστικά καθεστώτα του ανατολικού μπλοκ, που απαγόρευαν όσα βιβλία είχαν αντίθετες με τις δικές τους πολιτικές θεωρίες. Σήμερα σαν τέτοια ανελεύθερα καθεστώτα μπορούν να καταγραφούν το Τουρκικό κράτος (δίωξη κάθε φιλοκουρδικού βιβλίου ή άλλου εντύπου που πιθανόν να έβλαπτε το στρατοκρατούμενο καθεστώς της Άγκυρας), καθώς και τα φανατικά μουσουλμανικά κράτη όπως αυτά της Σαουδικής Αραβίας, του Ιράν, του Ιράκ καθώς και άλλα, τα οποία απαγορεύουν αυστηρώς κάθε βιβλίο ή άλλο έντυπο που αναφέρεται ή προάγει τον δυτικό πολιτισμό.

- **Η περίπτωση του *Spycatcher*.** Το 1989 ο Βρετανός πρώην πράκτορας Peter Right αποφάσισε να γράψει τα απομνημονεύματά του μέσα από το βιβλίο *Spycatcher* (Κυνηγός κατασκόπων). Η βρετανική κυβέρνηση απαγόρευσε τότε την κυκλοφορία του βιβλίου με το αιτιολογικό ότι σε αυτό ο Peter Right δημοσίευε κρατικά μυστικά. Η τότε κυβέρνηση της Margaret Thatcher εκτός από τη Βρετανία κατάφερε να απαγορεύσει το βιβλίο και στην Αυστραλία και στο Χονγκ Κονγκ. Τότε συνέβηκε το εξής παράδοξο: στην Αυστραλία η υπόθεση ακολούθησε το δρόμο της δικαιοσύνης και οι εφημερίδες σε όλο το κόσμο μπορούσαν να αναδημοσιεύουν τις ακροάσεις του δικαστηρίου σχετικά με τη δίκη του βιβλίου, ενώ στη Βρετανία όπου έγιναν τα γεγονότα, ήταν η μόνη χώρα στον κόσμο τις οποίες οι εφημερίδες δεν είχαν το δικαίωμα να δημοσιεύσουν οτιδήποτε σχετικό. Η υπόθεση αυτή έληξε οριστικά όταν το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με απόφαση του στις 16 Νοεμβρίου 1991, αποφάσισε ότι η απαγόρευση του συγκεκριμένου βιβλίου στη Μεγάλη Βρετανία αποτελούσε καταπάτηση του άρθρου 10 της Ευρωπαϊκής Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία διασφαλίζει την ελεύθερη έκφραση των πολιτών. Είναι σημαντικό να τονιστεί εδώ ότι κατά τη διάρκεια της απαγόρευσης του *Spycatcher* στη Μεγάλη Βρετανία, το βιβλίο εκδιδόταν κανονικά σε πλήθος άλλων χωρών. Παρ' όλα αυτά η Μεγάλη Βρετανία υποστήριζε ότι η εθνική ασφάλεια προέχει της ελευθερίας του Τύπου και της έκφρασης.
Στις μέρες μας με την εξάπλωση του διαδικτύου και των μέσων μαζικής ενημέρωσης δεν είναι καθόλου εύκολο να απαγορευτεί ένα βιβλίο με τέτοιου είδους ευαίσθητες πληροφορίες και να μακριά από τη δημοσιότητα. Αυτός είναι ο λόγος που αρκετές κυβερνήσεις θεωρούν πιο σοφό να διαψεύσουν και να αρνηθούν κάποια γεγονότα που δημοσιεύτηκαν παρά να προσπαθήσουν να απαγορεύσουν την κυκλοφορία του εντύπου που περιλαμβάνει αυτές τις πληροφορίες. Η απαγόρευση μιας έκδοσης με τέτοιου είδους πληροφορίες αποτελεί έμμεση παραδοχή της εγκυρότητας των πληροφοριών, οι οποίες είναι πιθανόν ούτως ή άλλως να διαρρεύσουν. Επιπλέον αποτελεί διαφήμιση του εντύπου που τις περιέχει καθιστώντας το πιο ελκυστικό στους αναγνώστες.

3. Περιπτώσεις διωγμού βιβλίων για βλασφημία

- **Η περίπτωση του βιβλίου *Η πάπισσα Ιωάννα* του Εμμανουήλ Ροΐδη.** Το μυθιστόρημα αυτό γράφτηκε το 1866 και προκάλεσε την δικαστική δίωξη και τον αφορισμό του συγγραφέα από την Εκκλησία της Ελλάδος. Σήμερα το βιβλίο μπορεί κάποιος πολύ εύκολα να το προμηθευτεί από ένα βιβλιοπωλείο ή μια βιβλιοθήκη.

- **Η περίπτωση του Τελευταίου Πειρασμού του Νίκου Καζαντζάκη.** Το 1953 ο Καζαντζάκης τελειώνει το μυθιστόρημα *Ο τελευταίος πειρασμός* και η Εκκλησία ζητά τον διωγμό του συγγραφέα, πριν ακόμα κυκλοφορήσει το βιβλίο. Επίσης το Βατικανό ενέγραψε το βιβλίο στον πίνακα των απαγορευμένων αναγνωσμάτων (*Index librorum prohibitorum*). Ο συγγραφέας τελικά αφορίστηκε από την Εκκλησία της Ελλάδος. Το βιβλίο σήμερα βρίσκεται στις βιβλιοθήκες και τα βιβλιοπωλεία της χώρας ενώ έχει μεταφραστεί σε πολλές άλλες γλώσσες.
- **Η περίπτωση ενός ποιήματος του James Kirkup.** Το 1976 ο ακαδημαϊκός James Kirkup δημοσίευσε στο βρετανικό έντυπο "Gay News" ένα ποίημα σύμφωνα με το οποίο ο Χριστός πάνω στο σταυρό έκανε ομοφυλοφιλικές σκέψεις. Ο Kirkup κατηγορήθηκε και καταδικάστηκε τελικά για βλασφημία αλλά η υπόνοια που ο συγγραφέας άφηνε στο ποίημα του ότι ο Χριστός ίσως να ήταν ομοφυλόφιλος συζητήθηκε δημόσια παίρνοντας διαστάσεις. Ο βρετανικός νόμος με βάση τον οποίο ο Kirkup καταδικάστηκε το 1976 για βλασφημία, καταργήθηκε το 1985 αποδεικνύοντας ότι η κοινωνία μας γίνεται ολοένα και πιο φιλελεύθερη σε αυτά τα θέματα, ιδιαίτερα όσο αφορά τις καλές τέχνες και τη λογοτεχνία.
- **Η περίπτωση των Σατανικών Στίχων του Salman Rushdie.** Το γνωστό σε όλους μας βιβλίο του Salman Rushdie, *Satanic Verses*, θεωρήθηκε ως βλασφημία για τους Μουσουλμάνους και προκάλεσε δολοphonίες και θανάτους, απαγορεύσεις του βιβλίου σε διάφορες χώρες και κάψιμο αρκετών αντιτύπων του. Οι μουσουλμάνοι κάτοικοι πολλών ευρωπαϊκών χριστιανικών χωρών ξεσηκώθηκαν προτρέποντας τις κυβερνήσεις των χωρών στις οποίες ζούσαν να απαγορεύσουν το βιβλίο. Το βιβλίο σήμερα κυκλοφορεί ελεύθερα στις περισσότερες χώρες του κόσμου, ο συγγραφέας του βιβλίου όμως ακόμη κρύβεται από τους φανατικούς μουσουλμάνους που απειλούν να τον σκοτώσουν.
- **Η περίπτωση του Μν του Μίμη Ανδρουλάκη.** Θύελλα διαμαρτυριών ξεσήκωσε στους χριστιανικούς κύκλους της Ελλάδας το μυθιστόρημα του Μίμη Ανδρουλάκη *Μν*⁵. Το βιβλίο θεωρήθηκε βλάσφημο αφού παρουσιάζει το Χριστό να έχει ερωτικές σχέσεις με τη Μαρία τη Μαγδαληνή. Το ομαδικό κάψιμο αντιτύπων του βιβλίου αυτού από φανατικούς τού έδωσε τέτοια δημοσιότητα που, πολύ σύντομα, παρ' όλο που η λογοτεχνική του αξία αμφισβητήθηκε έντονα από την κριτική, έγινε best seller. Η δημοσιότητα μάλιστα του βιβλίου, λόγω της ρίψης αντιτύπων του βιβλίου στη φωτιά, έφτασε και εκτός Ελλάδος, αφού έγινε θέμα από πολλά ειδησεογραφικά πρακτορεία. Το βιβλίο πάντως ποτέ δεν απαγορεύτηκε ή διώχθηκε από τις ελληνικές Αρχές.

⁵ Μίμη. Ανδρουλάκης, *Μν*, Καστανιώτης, Αθήνα 1999.

4. Περιπτώσεις δυσφήμισης και λίβελου

- Σύμφωνα με τον νόμο, μια γραπτή δήλωση είναι δυσφήμιση όταν τείνει να υποβιβάσει την υπόληψη κάποιου ατόμου. Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις λίβελου που, πολύ συχνά, ακολουθούν τον δρόμο της Δικαιοσύνης στα δικαστήρια όλου του κόσμου. Οι περισσότερες περιπτώσεις αφορούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Σε πολλές χώρες τα ΜΜΕ και οι δημοσιογράφοι υποστηρίζουν έντονα ότι η νομοθεσία είναι πολύ αυστηρή παρακωλύοντας το έργο τους, και ότι οι ποινές που επιβάλλονται είναι υπερβολικές.

Η λογοκρισία και ο κόσμος των γραμμάτων

- **Συγγραφείς.** Σύμφωνα με τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα να εκφράζει την άποψη του σε προφορική ή γραπτή μορφή. Οι συγγραφείς εκφράζονται γράφοντας λογοτεχνία, γράφοντας τη γνώμη τους για ένα συγκεκριμένο θέμα, δίνοντας πληροφόρηση μέσω των γραφομένων τους ή αναμεταδίδοντας τη γνώση. Ο κάθε συγγραφέας έχει την ευθύνη για αυτά που γράφει. Αν αποδειχτεί ότι τα γραφόμενα ενός συγγραφέα αποτελούν λίβελο, βλασφημία, αισχρολογία ή ότι αποτελούν κίνδυνο για το δημόσιο συμφέρον, τότε αυτός θα αντιμετωπίσει τον νόμο του Κράτους.
- **Εκδότες.** Οι εκδότες ενός εντύπου είναι συνυπεύθυνοι για το περιεχόμενο του εντύπου που εκδίδουν. Εκδίδοντας ένα έντυπο ο κάθε εκδοτικός οίκος θεωρείται ότι εγκρίνει και το περιεχόμενο του και διώκεται επίσης από το νόμο αφού μέσω του εντύπου ο εκδότης κερδίζει χρήματα. Ο κάθε ένας είναι ελεύθερος να εκδώσει οτιδήποτε θέλει. Σε περίπτωση όμως που αυτό αποδειχτεί παράνομο, θα πρέπει και ο εκδότης να αναλάβει τις ευθύνες του.
- **Βιβλιοθήκες.** Οι βιβλιοθήκες δεν φέρουν ευθύνη για την έκδοση και την κυκλοφορία των βιβλίων. Κανονικά, οι Αρχές του κράτους είναι αυτές που έχουν την ευθύνη να δρουν άμεσα και να απαγορεύουν ένα βιβλίο όταν υπάρχει σοβαρός λόγος. Οι βιβλιοθήκες δεν είναι υπεύθυνες για τα περιεχόμενα κάθε βιβλίου: αυτό δεν εμπίπτει ούτε στη δικαιοδοσία, ούτε και στα καθήκοντά τους. Καθήκον μιας βιβλιοθήκης είναι να προσφέρει τη γνώση, τη πληροφόρηση και τη ψυχαγωγία στους αναγνώστες της μέσω των βιβλίων με βάση κάποια δική της επιλογή. Η απόφαση μιας βιβλιοθήκης να συμπεριλάβει στη συλλογή της ένα βιβλίο με βάση τα κριτήρια και την πολιτική της, δεν πρέπει να επηρεάζεται από εξωγενείς παράγοντες ή άτομα με διαφορετικές αντιλήψεις. Παρ' όλα αυτά μια βιβλιοθήκη έχει καθήκον να διαφυλάσσει τα παιδιά από βιβλία ακατάλληλου για αυτά περιεχομένου και να σέβεται τις ομάδες ατόμων οι οποίες μπορεί να ενοχληθούν από κάποια βιβλία. Για αυτό το λόγο, σε

βιβλιοθήκες όπου έχουν πρόσβαση παιδιά, κάποια βιβλία θα πρέπει να βρίσκονται σε κλειστές συλλογές και κάποια άλλα να έχουν ειδικές ενδείξεις.

- **Αναγνώστες.** Υπάρχουν διαφορετικές απόψεις για τη λογοκρισία ανάμεσα στους αναγνώστες. Αφενός, κάποιοι ζητούν την προστασία του νόμου και ενοχλούνται όταν διαβάζουν κάτι πέρα από τα πιστεύω και τις αρχές τους. Μερικές πολιτικές και θρησκευτικές ομάδες είναι υπέρ της απόσυρσης των βιβλίων με τα οποία διαφωνούν (τουλάχιστον από τις βιβλιοθήκες). Αφετέρου, άλλες ομάδες ανθρώπων πιστεύουν ότι θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα πρόσβασης σε όλα τα βιβλία και τις πηγές πληροφόρησης και να κάνει ο κάθε ενήλικας τις επιλογές του. Μερικοί είναι κάθετα εναντίον της λογοκρισίας κάθε είδους πληροφορίας. Ένα μάλιστα από τα δυνατότερα επιχειρήματά τους είναι ότι αφού ο λογοκριτής (αυτός δηλαδή που αποφάσισε να λογοκριθεί και να απαγορευθεί το βιβλίο) διάβασε το βιβλίο, έτσι ούτως ώστε να το κρίνει ως ακατάλληλο, είναι φυσιολογικό το ίδιο δικαίωμα να κατέχεται από όλους. Και επιπλέον αφού ο λογοκριτής δεν διεφθάρηκε διαβάζοντας το βιβλίο, γιατί θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι θα διαφθαρεί ο οποιοσδήποτε άλλος αναγνώστης διαβάζοντας το ίδιο βιβλίο;

Η επανάσταση του Internet

Η διάδοση του Internet έφερε μια επανάσταση στον τομέα της πληροφόρησης. Στο διαδίκτυο μπορεί κάποιος να βρει οποιαδήποτε σχεδόν πληροφορία θελήσει χωρίς κανένα περιορισμό. Στο διαδίκτυο δεν υπάρχει ούτε έλεγχος ούτε λογοκρισία και αφού το Internet δεν διέπεται από καμία αρχή, κανένας δεν μπορεί να απαγορεύσει ή να τιμωρήσει μια ηλεκτρονική έκδοση. Για την ακρίβεια, στις περισσότερες χώρες του κόσμου δεν υπάρχει νομοθεσία που να διέπει τις ηλεκτρονικές εκδόσεις που εμφανίζονται στο διαδίκτυο. Επίσης, η αναρχία που επικρατεί αυτή τη στιγμή στο Internet επιτρέπει στον οποιοδήποτε να γράφει και να δημοσιοποιεί οτιδήποτε θελήσει σε όποιο μέρος του πλανήτη και αν βρίσκεται.

Πολλοί οργανισμοί και ομάδες ενάντια στη λογοκρισία δημοσιοποιούν μέσω των ιστοσελίδων τους στο Internet το πλήρες κείμενο βιβλίων τα οποία έχουν κατά καιρούς τιμωρηθεί ή απαγορευτεί σε ορισμένες χώρες. Ένα παράδειγμα είναι η ιστοσελίδα “The Banned Books On-Line” που βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://digital.library.upenn.edu/banned-books.html> Με αυτό τον τρόπο μπορεί μια πληροφορία ή ένα βιβλίο που είναι απαγορευμένο σε μια χώρα (π.χ. Τουρκία) να βρίσκεται αυτούσιο στο Internet και ο κάθε Τούρκος πολίτης να μπορεί να το βρει και να το διαβάσει από εκεί, έστω και αν απαγορεύεται δια νόμου η πώλησή του ή η έκθεσή του στα ράφια των βιβλιοθηκών της χώρας του.

Μεταξύ άλλων στο διαδίκτυο μπορεί κάποιος να βρει ιστοσελίδες που έχουν σαν θέμα την πορνογραφία, την εγκληματικότητα, την διάδοση της χρήσης ναρκωτικών ουσιών, κλπ. Έστω κι αν υποστηρίξουμε το δικαίωμα επιλογής κάθε ενήλικα σχετικά με τις επιλογές του, τα δεδομένα αλλάζουν όσον αφορά στα ανήλικα άτομα. Οι Αρχές κάθε κράτους έχουν την ευθύνη για την δια νόμου προστασία των ανηλικών ατόμων από τη διαφθορά.

Η οργάνωση “Άρθρο 19” (Article 19) και η παγκόσμια εκστρατεία για την ελευθερία της έκφρασης.

Η οργάνωση “Άρθρο 19” δημιουργήθηκε στη Μεγάλη Βρετανία και πήρε το όνομα της από το 19^ο άρθρο της Παγκόσμιας Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (βλέπε πιο πάνω). Η οργάνωση αυτή δρα παγκοσμίως και έχει ως στόχο την καταπολέμηση της λογοκρισίας και την προώθηση της ελευθερίας της έκφρασης και το δικαίωμα πρόσβασης ακόμα και στις κρατικές πληροφορίες για τους πολίτες κάθε χώρας.

Η οργάνωση “Άρθρο 19” ελέγχει και ερευνά περιπτώσεις λογοκρισίας σε όλο τον κόσμο, εκδίδει δικά της έντυπα, πιέζει παρασκησιακά και μάχεται υπέρ της ελευθερίας της έκφρασης. Αναπτύσσει πρότυπα, συμβουλεύει ιδιώτες και οργανισμούς, και εκστρατεύει υπέρ της ελεύθερης διακίνησης της πληροφορίας μέσα σε συγκεκριμένες χώρες αλλά και παγκόσμια. Με συνεργάτες σε περισσότερες από 30 χώρες παρακολουθεί τις περιπτώσεις λογοκρισίας και δρα αναλόγως.

Περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά στην οργάνωση “Άρθρο 19” αλλά και πραγματικές περιπτώσεις λογοκρισίας και καταπάτησης της ελεύθερης έκφρασης σε όλο το κόσμο μπορεί κάποιος να βρει στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.article19.org>